

Compilation and Testing of Information Sharing Model in Social Media based on the Level of Basic Psychological Needs with the Mediating Role of Computer Self-Efficacy and Social Connection

Zohre Moradzadeh

M. A., Department of Educational Sciences, Payame Noor University, Tehran, Iran. Email: zohremrddz@gmail.com

Faramarz Soheili

Associate Professor, Department of Knowledge and Information Science, Payame Noor University, Tehran, Iran. (Corresponding Author), Email: f_soheili@pnu.ac.ir

Ali Abdi

Associate Professor, Department of Educational Science, Payame Noor University, Tehran, Iran. Email: Ali.abdi@pnu.ac.ir

Received: 2023-08-23	Revised: 2023-12-18	Accepted: 2024-01-06	Published: 2024-12-20
Citation: Moradzadeh, Z., Soheili, F. and Abdi, A. (2024). Compilation and testing of information sharing model in social media based on the level of basic psychological needs with the mediating role of computer self-efficacy and social connection. <i>Library and Information Science Research</i> , 14(1), 27-54. doi: 10.22067/infosci.2024.83800.1175			

Abstract

Introduction: What is crucial for educational institutions today is the provision of platforms that facilitate the creation, exchange, and enhancement of information in the virtual space. In this context, schools, as producers and disseminators of information, and teachers, as educational leaders, require structures that effectively support them in creating and sharing information according to their needs, relationships, skills, and capabilities. Information sharing is a vital component of human information behavior and can be defined as an act that makes information accessible to other members of the community who may need it. Numerous studies have examined various factors influencing information sharing. Building upon these studies, this research seeks to develop and test a model of information sharing on social media, grounded in fundamental psychological needs, with the mediating roles of social interaction and computer self-efficacy among elementary school teachers.

Methodology: This applied research employs a correlational survey design. The statistical population for the study consisted of all elementary school teachers in the Islamabad Gharb district during the academic year 2022-2023, totaling 468 individuals. From this population, 215 teachers were selected as an accessible sample. Data collection was carried out using standard questionnaires, including the Information Sharing questionnaire by Wu, Chang, and Hsiu (2014), the Basic Psychological Needs questionnaire by Ryan and Deci (2000), the Social Interaction questionnaire by Zebov (2010), and the Computer Self-Efficacy questionnaire by Karsten and Roth (1998). The reliability coefficients for the questionnaires were reported as follows: Information Sharing (0.86), Basic Psychological Needs (0.79), Social Interaction (0.87), and Computer Self-Efficacy (0.82). Data analysis was performed using both SPSS and PLS software, with both descriptive and inferential statistical techniques applied.

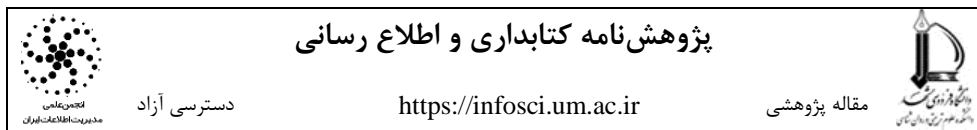
Findings: The research findings, based on data analysis in the descriptive section, indicated that the mean and standard deviation for the basic psychological need variable were 101.43 and 15.21, respectively. The mean and standard deviation for the computer self-efficacy variable were 44.07 and 8.07, respectively. The mean and standard deviation for the information-sharing variable were

74.35 and 20.90, respectively, while the mean and standard deviation for the social interaction variable were 38.54 and 5.49, respectively. The inferential results of the research demonstrated that all path coefficients between variables were significant at the 95% confidence level, indicating that the conceptual model of information sharing—based on basic psychological needs with the mediating roles of social interaction and computer self-efficacy—aligns well with the empirical data. The results, categorized by research hypotheses, revealed the following: 1) The effect of basic psychological needs on information sharing was positively significant at the 99% confidence level ($p = 0.001$, $\beta = 0.487$); 2) The effect of basic psychological needs on social interaction was positively significant at the 99% confidence level ($p = 0.001$, $\beta = 0.416$); 3) The effect of basic psychological needs on computer self-efficacy was positively significant at the 99% confidence level ($p = 0.001$, $\beta = 0.206$); 4) The effect of social interaction on information sharing was significant at the 95% confidence level ($p = 0.009$, $\beta = 0.172$); 5) The effect of computer self-efficacy on information sharing was positively significant at the 95% confidence level ($p = 0.037$, $\beta = 0.132$). The findings showed that the indirect effect of basic psychological needs on information sharing, mediated by social interaction, was significant at the 95% confidence level ($p = 0.018$, $\beta = 0.072$). However, the indirect effect of basic psychological needs on information sharing, mediated by computer self-efficacy, was not significant at the 95% confidence level ($p = 0.104$, $\beta = 0.027$).

Discussion & Conclusion: This study provides a valuable framework for educators, academics, and specialists, offering an overview of current research and the role of social media in studies related to information sharing. The use of social media for information sharing is a relatively new yet significant area of study. Consequently, the findings of this research can serve as a reference for other researchers actively working in this field. Overall, this study enhances our understanding of the relationship between basic psychological needs and information sharing on social media, while highlighting the critical roles of social interaction and computer self-efficacy in this context. Educational authorities can leverage these insights to maximize the potential of social media for information sharing and related factors, ultimately promoting the professional growth of teachers and improving the training of educators. However, this study faced several limitations that should be considered in future research and the application of its results: 1) Cross-sectional data: The study used cross-sectional data, which restricts the ability to draw causal inferences between basic psychological needs, social interaction, computer self-efficacy, and information sharing. Future research employing longitudinal designs can provide deeper insights into these relationships over time; 2) Self-reporting tools: Data were collected using self-reporting questionnaires, which may be prone to social desirability bias, as participants might provide socially acceptable responses. This could potentially affect the accuracy of the findings; 3) Sampling bias: The study's focus on teachers in accessible public elementary schools may have introduced selection bias, limiting the generalizability of the findings to the broader population of teachers. Addressing these limitations in future studies will provide a more comprehensive understanding of the dynamics of information sharing on social media and its relationship with psychological and social factors. Despite these limitations, this study provides valuable insights into the variables influencing information sharing on social media, particularly in the context of teachers' professional development. Future research should address these limitations to build a more comprehensive understanding of the factors at play and further enhance the applicability of the findings.

Keywords: Information sharing, basic psychological needs, social interactions, computer self-efficacy

تدوین و آزمون مدل اشتراک‌گذاری اطلاعات در رسانه‌های اجتماعی براساس نیازهای بنیادین روان‌شناختی با نقش واسطه‌ای ارتباط اجتماعی و خودکارآمدی رایانه

زهرة مرادزاده ^{ID}

دانش‌آموخته کارشناسی ارشد علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. zohremrdz@gmail.com

فرامرز سهیلی ^{ID}

دانشیار، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. (نویسنده مسئول)، F_soheili@pnu.ac.ir

علی عبدی ^{ID}

دانشیار، گروه علوم تربیتی، دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران. Ali.abdi@pnu.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۶/۰۱	تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۹/۲۷	تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۵/۲۰	تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۹/۳۰
<p>استناد: مراد زاده، زهره، سهیلی، فرامرز و عبدی، علی. (۱۴۰۳). تدوین و آزمون مدل اشتراک‌گذاری اطلاعات در رسانه‌های اجتماعی بر اساس نیازهای بنیادین روان‌شناختی با نقش واسطه‌ای ارتباط اجتماعی و خودکارآمدی رایانه. پژوهش‌نامه کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۱۱۴(۱)، ۵۴-۲۷. doi: 10.22067/infosci.2024.83800.1175</p>			

چکیده

مقدمه: پژوهش حاضر با هدف تدوین و آزمون مدل اشتراک‌گذاری اطلاعات در رسانه‌های اجتماعی براساس نیازهای بنیادین روان‌شناختی با نقش واسطه‌ای ارتباط اجتماعی و خودکارآمدی رایانه در معلمان دوره ابتدایی انجام شد.

روش‌شناسی: این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ اجرا و شیوه گردآوری داده‌ها توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری شامل تمامی معلمان دوره ابتدایی شهرستان اسلام‌آباد غرب در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ به تعداد ۴۶۸ نفر بود که ۲۱۵ نفر به صورت نمونه در دسترس انتخاب شدند. جهت گردآوری داده‌ها از پرسشنامه‌های استاندارد اشتراک‌گذاری اطلاعات وو، چانگ و هسیو، نیازهای بنیادین روان‌شناختی رایان و دسی، ارتباطات اجتماعی زیوف و خودکارآمدی رایانه کارستین و راث استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد مدل مفهومی اشتراک‌گذاری اطلاعات براساس نیازهای بنیادین روان‌شناختی با نقش واسطه‌ای ارتباط اجتماعی و خودکارآمدی رایانه با مدل تجربی برازش است و نیازهای بنیادین روان‌شناختی بر اشتراک‌گذاری اطلاعات اثر مستقیم دارد؛ نیازهای بنیادین روان‌شناختی بر ارتباط اجتماعی اثر مستقیم دارد؛ نیازهای بنیادین روان‌شناختی بر خودکارآمدی رایانه اثر مستقیم دارد؛ خودکارآمدی رایانه بر اشتراک‌گذاری اطلاعات اثر مستقیم دارد و ارتباط اجتماعی بر اشتراک‌گذاری اطلاعات اثر منفی و معنی‌داری دارد.

نتیجه‌گیری: نیازهای بنیادین روان‌شناختی معلمان رابطه معنی‌داری با اشتراک‌گذاری اطلاعات دارد؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود آموزش و پرورش به‌عنوان متولی امر آموزش، در زمینه نیازهای بنیادین روان‌شناختی و اشتراک‌گذاری اطلاعات معلمان با الهام از نتایج این پژوهش و پژوهش‌های همسو با برگزاری کنفرانس‌ها، کلاس‌های سمعی و بصری، آموزش رسانه‌ای و مانند آن به خواسته‌ها و نیازهای معلمان توجه بیشتر نموده و آن‌ها را از این نیازهای بنیادین آگاه نمایند.

کلیدواژه‌ها: اشتراک‌گذاری اطلاعات، نیازهای بنیادین روان‌شناختی، ارتباطات اجتماعی، خودکارآمدی رایانه.

مقدمه

یکی از رفتارهای عمده کاربران در شبکه‌های اجتماعی مجازی که در قلمرو علم اطلاعات و دانش‌شناسی قرار می‌گیرد، رفتار اشتراک‌گذاری اطلاعات^۱ است. اشتراک‌گذاری اطلاعات مؤلفه‌ای مهم از رفتار اطلاعاتی انسان است و آن را می‌توان به‌عنوان عملی تعریف کرد که اطلاعات را برای دیگر اعضای جامعه، که ممکن است به آن نیاز داشته باشند، دسترس‌پذیر می‌سازد (Narmenji, Riahinina, Nowkarizi, & Zerehsaz, 2020). اشتراک‌گذاری اطلاعات پدیده پیچیده‌ای است که ابعاد بسیاری را در برمی‌گیرد. افزون بر این، اشتراک‌گذاری اطلاعات فراگردی یک‌سویه نیست، بالاتر از آن دادوستد اطلاعات شاید چندین فرد را شامل شده و برای هر یک سودمند واقع شود. به‌راستی، اشتراک‌گذاری اطلاعات نیاز و فعالیت ضروری در همه کارهای گروهی است و به پیوند دادن گروه‌ها و جوامع کمک زیادی می‌کند (Du, 2014).

رسانه‌های اجتماعی^۲ سرویسی است که امکان برقراری ارتباط مبتنی بر شبکه‌های انسانی را بدون توجه به مکان و زمان فراهم می‌کند و بستری جذاب برای افرادی است که مایل به برقراری ارتباط متنوع هستند (Appel, Grewal, Hadi, & Stephen, 2020; Shen, Zhang, & Xin, 2022). از آنجایی که رسانه‌های اجتماعی در نهایت توسط افرادی که داوطلبانه اطلاعات را به اشتراک می‌گذارند پشتیبانی می‌شوند؛ مطالعات متعددی در مورد عوامل مختلف مؤثر بر اشتراک‌گذاری اطلاعات انجام شده است (Gal, Blegind Jensen, & Lyytinen, 2014).

توسعه رسانه‌های اجتماعی فرصت‌های جدیدی را برای تولید و انتشار محتوای آنلاین فراهم کرده است و برخی از معلمان فعالانه در ایجاد محتوای آنلاین نقش دارند (Seraji, Malmir, Kasani, & Abedi, 2023). یکی از دلایل این امر این است که رسانه‌های اجتماعی ابزاری سریع و آسان برای رسیدن به گروه بزرگی از مردم هستند. استفاده از سایت‌های ارتباط جمعی به کارمندان، والدین، دانش‌آموزان و جامعه مدارس اجازه می‌دهد تا در هر زمان به این اطلاعات دسترسی داشته باشند که برای این ذی‌نفعان مناسب است (Cox & McLeod, 2014).

در واقع اشتراک‌گذاری اطلاعات فرآیندی ضروری در تمامی کارهای گروهی است و به پیوند دادن گروه‌ها و جوامع کمک شایانی می‌کند. اشتراک‌گذاری اطلاعات پدیده‌ای وابسته به بافت است و عوامل مؤثر بر آن با توجه به زمینه‌ای که در آن اشتراک‌گذاری اطلاعات رخ می‌دهد متفاوت است (Kim, Lee, & Elias, 2015). براساس نظریه خود تعیین‌کننده^۳، ارتباط، نیاز روان‌شناختی فرد، مفهوم درونی مهمی است که انگیزه درونی فرد را برمی‌انگیزد و تقویت می‌کند (Deci, Ryan, Gagné, Leone, Usunov & Kornazheva, 2001).

---

1. information sharing behavior

2. social media

3. self-determination theory

یکی از ویژگی‌های رسانه‌های اجتماعی این است که ارتباط را تشویق می‌کند (Rahman, Moghavvemmi, Suberamanaian, Zanuddin, & Bin Md Nasir, 2018). افراد با ارضای نیازهای اساسی خود، مزایای روان‌شناختی مثبتی از استفاده از رسانه‌های اجتماعی به دست خواهند آورد که رسانه‌های اجتماعی می‌توانند آن‌ها را برآورده سازند.

نیازهای بنیادین روان‌شناختی، به‌عنوان انگیزشی برای کمک به درگیری فعال با محیط، عملکرد سالم روان‌شناختی، پرورش مهارت‌ها و رشد سالم به وجود آمده و خود را نشان می‌دهند (Talley, Kocum, Schlegel, Molix, & Bettencourt, 2012). این نیازها به‌صورت فطری در همه انسان‌ها وجود دارند و عبارت‌اند از نیاز به استقلال، شایستگی و تعلق (Evans, McPherson, & Davidson, 2013). نظریه نیازهای بنیادین روان‌شناختی بر این باور است که، همان‌طور که انسان‌ها - صرف‌نظر از سن، جنسیت یا سابقه فرهنگی - به آب، غذا و خواب برای رشد و سلامت فیزیکی نیاز دارند، نیاز به ارضای نیازهای خود برای خودمختاری، تعلق و شایستگی جهت رشد و سلامت روانی خود دارند (Schutte & Malouff, 2021). شواهد نشان می‌دهد که بین نیازهای بنیادی روان‌شناختی و وابستگی به شبکه‌های اجتماعی رابطه مستقیم و معنی‌داری وجود دارد (Yu, Li, & Zhang, 2015). نیازهای بنیادین روان‌شناختی و عدم ارضای آن‌ها می‌تواند از عوامل تأثیرگذار در استفاده مفرط و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی باشد. به نظر می‌رسد که تمایل فرد به استفاده مفرط از شبکه‌های اجتماعی مجازی، می‌تواند ریشه در شکست در برآورده ساختن نیازهای بنیادین روان‌شناختی وی داشته باشد (Okur & Ozekes, 2020).

از آنجایی که رسانه‌های اجتماعی قادر به دستیابی به تعاملات اجتماعی مؤثر از طریق عملکردهای شبکه هستند می‌توانند ارتباطات بین فرد و دیگران را برآورده سازند (Hudson, Huang, Roth, & Madden, 2016). بنابراین می‌توان پیش‌بینی کرد هرچه قدر فرد احساس ارتباط اجتماعی بیشتری داشته باشد تأثیر آن بر ابراز خود در حوزه اجتماعی بیشتر است. علاوه بر این، از آنجایی که مصرف‌کنندگان با ارتباطات اجتماعی موفق می‌توانند از طریق اشتراک‌گذاری اطلاعات، مزایای مختلفی کسب کنند، تمایل دارند اطلاعات را با یکدیگر بسیار فعال‌تر به اشتراک بگذارند (Osatuyi, 2013). بنابراین باید انتظار داشت که هرچه ارتباط اجتماعی بالاتر باشد، تأثیر بیشتری بر اشتراک‌گذاری اطلاعات خواهد داشت، همچنین می‌توان گفت ارتباط اجتماعی با اشتراک‌گذاری اطلاعات در رسانه‌های اجتماعی ارتباط مثبتی دارد. در نتیجه با توجه به عوامل اجتماعی به‌عنوان عوامل خارجی که بر ارضای نیازهای روان‌شناختی افراد تأثیر می‌گذارند، نقش آن‌ها در ارضای نیازهای به اشتراک‌گذاری اطلاعات باید بررسی شوند (Albaram & Lim, 2023).

ارتباط اجتماعی یکی دیگر از متغیرهایی است که می‌تواند با اشتراک‌گذاری اطلاعات مرتبط باشد. انسان‌ها ذاتاً اجتماعی و به یکدیگر وابسته هستند و به داشتن روابط اجتماعی نیازمندند. نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهند که تسلط معلم بر دانش موضوعی، تنها ۵۰ درصد بر روی موفقیت او در تدریس تأثیر می‌گذارد. ۵۰ درصد دیگر این موفقیت، به مهارت‌های ارتباطی او، ارتباط معلم با دانش‌آموزان، ارتباط

معلم با والدین و سایر همکاران بستگی دارد. همچنین میزان ارتباط و تعامل بین معلم و دانش‌آموز، تأثیر مستقیمی بر موفقیت تحصیلی شاگردان دارد. بنابراین توانایی برقراری ارتباط مؤثر و ایجاد رابطه صمیمانه با دانش‌آموزان، والدین و همکاران، یکی از مهم‌ترین مهارت‌هایی است که هر معلمی باید در خود تقویت کند (Khan, Khan, Zia-Ul-Islam, & Khan, 2017).

به‌طور کلی ارتباط اجتماعی شیوه‌ای است که افراد با یکدیگر تعامل دارند و خود را متعلق و وابسته به گروه‌ها و انجمن‌ها می‌دانند. دارا بودن این حس تعلق، موجب می‌شود افراد احساس کنند بخشی از این دنیا هستند و می‌توانند بر ادراک و شناخت افراد اثر بگذارند. افراد دارای ارتباط اجتماعی بالا می‌توانند به راحتی با دیگران تعامل داشته باشند و در فعالیت‌های اجتماعی شرکت کنند و همچنین با پایین بودن ارتباطات اجتماعی، افراد در برآوردن نیازهای خود به مشکل می‌خورند و دچار یاس و ناامیدی می‌شوند (Duru & Poyrazli, 2011).

یکی دیگر از متغیرهایی که می‌تواند با اشتراک‌گذاری اطلاعات مرتبط باشد، مفهوم خودکارآمدی رایانه^۱ است. در عصر حاضر، رایانه‌ها جز لاینفک محیط‌های آموزشی بوده و پیشرفت‌های فناوری رایانه‌ای و نفوذ رایانه‌های شخصی در دهه گذشته باعث غنی شدن محیط‌های یاددهی یادگیری شده است. بندورا خودکارآمدی را به‌عنوان اعتقادات افراد در مورد توانایی‌های خود تعریف کرده است. بنابراین خودکارآمدی رایانه به‌عنوان قضاوت فرد از توانایی‌های خود در استفاده از رایانه تعریف شده است (Soleimani, 2016). (Vinithan & Jhonson, 2009 cited in). خودکارآمدی رایانه از پژوهش‌های خودکارآمدی گرفته شده است که تاریخ طولانی در نظریه شناختی اجتماعی با کارهای برجسته بندورا دارد و از کسب تدریجی مهارت‌های شناختی اجتماعی پیچیده زبانی و یا فیزیکی است که از طریق تجربیات حاصل می‌شود. لذا تجربیات قبلی یکی از منابع خودکارآمدی است. خودکارآمدی رایانه به باور فرد در مورد توانایی‌ها یا قابلیت‌های شخصی خود برای استفاده از رایانه است. اشتراک‌گذاری اطلاعات از عوامل مؤثر ارتقا و حفظ معلمان در شغل خود است. توجه به اشتراک‌گذاری اطلاعات در میان معلمان حائز اهمیت است؛ زیرا اگر معلمان کیفیت لازم برای اشتراک‌گذاری اطلاعات خود نداشته باشند و نتوانند با آن سازگار شوند به‌طور مستقیم روی دانش‌آموزان تأثیر منفی می‌گذارند و این وضعیت در ابعادی عمیق‌تر می‌تواند بر توسعه اقتصادی و اجتماعی جامعه اثرگذار باشد. معلمان به‌علت فعالیت‌های شدید و مشکلاتی که در مدرسه با مدیر، والدین و همکاران پیدا می‌کنند و به‌خاطر زحمات‌های فراوانی که در مدرسه برای کنترل رفتارهای نابهنجار دانش‌آموزان صرف می‌کنند (Yaghoti & Arefi, 2023)، لازم است تا موضوع سلامت این قشر عظیم را از دیدگاهی مثبت‌نگر مورد توجه قرار داد و به مقوله‌هایی همچون نیازهای بنیادین روان‌شناختی که می‌تواند تعیین‌کننده سلامت روان‌شناختی باشند توجه کرد.

داشتن اطلاعات بیشتر در مورد کودکان با ورود به مدرسه ممکن است به معلمان اجازه دهد درک بهتری از آمادگی کودکان برای مدرسه داشته باشند و از تلاش‌های لازم برای تحصیل آگاه باشند در صورتی که پژوهش‌های اندکی در مورد این موضوع وجود دارد، نظریه‌ای مانند نظریه اجتماعی فرهنگی ویگوتسکی، که معتقد است کودکان از طریق تعامل‌های اجتماعی زمانی یاد می‌گیرند که بزرگسالان در زندگی خود بتوانند توانایی‌های فعلی خود را به‌دقت ارزیابی کرده و ارائه دهند (Vygotsky, 1978). مطالعاتی که به رابطه بین به اشتراک‌گذاری اطلاعات و نتایج کودکان توجه کرده‌اند، شواهدی در حمایت از وجود رابطه مثبت بین این دو مقوله پیدا کرده‌اند، اما محدودیت‌هایی برای این مطالعات وجود دارد. در مطالعه‌ای درباره شیوه‌های انتقال اطلاعات معلمان به دانش‌آموزان پیش‌دبستانی، پژوهشگران دریافتند زمانی که معلمان پیش‌دبستانی اطلاعاتی را در مورد استفاده از برنامه‌های درسی به اشتراک می‌گذارند، این کودکان را دارای شایستگی‌های اجتماعی بیشتر و مشکلات رفتاری کمتری در مهدکودک ارزیابی کردند (LoCasale-Crouch, Mashburn, Downer, & Pianta, 2008).

بنابراین با توجه به اهمیت اشتراک‌گذاری اطلاعات به‌خصوص در معلمان و پیشینه پژوهش‌های انجام‌شده و این امر که مدلی در رابطه با بررسی رابطه متغیرهای پژوهش در بین معلمان یافت نشد و از آنجایی که برای ارتقای اشتراک‌گذاری اطلاعات ابتدا باید عوامل مرتبط با آن و سهم هر یک را شناسایی کرد و سپس از آن‌ها بهره برد، بنابراین پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به این سؤال است که آیا مدل اشتراک‌گذاری اطلاعات در رسانه‌های اجتماعی براساس نیازهای بنیادین روان‌شناختی با نقش واسطه‌ای ارتباط اجتماعی و خودکارآمدی رایانه در معلمان دوره ابتدایی برازش دارد؟

پیشینه پژوهش

نتایج پژوهش انبارکی، جوکار و ابراهیمی نشان داد بین دو متغیر «اعتماد» و «اشتراک دانش» رابطه معنی‌داری وجود دارد که نشان‌دهنده تأثیر بالای اعتماد بر تمایل به اشتراک دانش در بین پژوهشگران است (Anbaraki, Jowkar, & Ebrahimi, 2016).

نتایج حاصل از پژوهش حسینی ایرجی، مهدیان، جاجرمی نشان دادند اثر مستقیم و معناداری میان نیازهای بنیادین روان‌شناختی در ارتباط با معلمان با خودکارآمدی اجتماعی و احساس تعلق به مدرسه وجود دارد. به طوری که نیازهای بنیادین روان‌شناختی و خودکارآمدی اجتماعی ۵۵ درصد از تغییرات احساس تعلق به مدرسه را تبیین می‌کردند. به نظر می‌رسد خودکارآمدی اجتماعی دانش‌آموزان در رابطه نیازهای بنیادین روان‌شناختی و احساس تعلق به مدرسه نقش واسطه‌ای داشته باشد (Hosseini iraj, Mahdian, & Jajarmi, 2020).

نتایج پژوهش نارمنجی، ریاحی‌نیا، نوکریزی و زره‌ساز نشان داد که رفتار به اشتراک‌گذاری اطلاعات در شبکه‌های اجتماعی مجازی بر سرمایه اجتماعی تأثیر مثبت و معنادار دارد (Narmenji, Riahinina,)

(Nowkarizi, & Zerehsaz, 2020).

نتایج پژوهش شهبازی، میرهاشمی، ابوالمعالی‌الحسینی نشان داد که بین مؤلفه‌های سبک زندگی، نیازهای بنیادی روان‌شناختی و هوش هیجانی با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد. همچنین، نقش واسطه‌ای هوش هیجانی در ارتباط سبک زندگی و نیازهای بنیادی روان‌شناختی با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی مشخص گردید (Shahbazi, Mirhashemi, & Abolmaali alhoseini, 2022).

ته، چونگ، یونگ و یو پژوهشی تحت عنوان رابطه خودکارآمدی اینترنتی، خودکارآمدی رایانه‌ای و عوامل فرهنگی بر رفتار تسهیم دانش انجام دادند. نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون چندگانه نشان داد که خودکارآمدی رایانه‌ای پیشرفته، خودکارآمدی اینترنتی و عوامل فرهنگی رابطه مثبت و معناداری با رفتار تسهیم دانش دارند (Teh, Chong, Yong, & Yew, 2010).

اوزکان، دالی، بینگول، متین و یارعلی پژوهشی تحت عنوان بررسی ارتباط میان مهارت‌های ارتباطات و سطوح خودکارآمدی معلمان ورزش انجام دادند. یافته‌های پژوهش نشان داد که ارتباط معنی‌داری میان کاربرد مهارت‌های ارتباطی و سطوح خودکارآمدی معلمان وجود دارد (Ozkan, Dalli, Bingol, Metin, & Yarali, 2014).

تانگسری، شن و باؤ پژوهشی تحت عنوان بررسی تفاوت‌های عمده تحصیلی در درک خودکارآمدی رایانه و قصد پذیرش آموزش الکترونیکی انجام دادند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که بین درک خودکارآمدی رایانه و قصد پذیرش آموزش الکترونیکی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. همچنین نتایج نشان داد که نمره خودکارآمدی رایانه‌ای، سهولت استفاده ادراک‌شده و قصد رفتاری برای استفاده از یادگیری الکترونیکی دانشجویان رشته‌های علوم، فناوری، مهندسی و ریاضیات بیشتر از دیگر دانشجویان بود (Thongsri, Shen, & Bao, 2020).

نتایج پژوهش آلبارام و لیم نشان داد که پدیده تأثیر روابط اجتماعی از منظر نیاز به تعلق با ارضای نیازهای روان‌شناختی برای اشتراک‌گذاری اطلاعات رابطه مستقیمی دارد و احساس تعلق بر ارضای نیازهای افراد برای به اشتراک گذاشتن دانش تأثیر می‌گذارد (Albaram & Lim, 2023).

کیم، جون و هان در پژوهش خود دریافتند که بین نیاز و انگیزه افراد با رفتارهای اشتراک‌گذاری اطلاعات در رسانه‌های اجتماعی رابطه معنی‌داری وجود دارد؛ و بین نیازها و انگیزه افراد با خودپیوندی و ارتباط اجتماعی رابطه معنی‌داری وجود دارد. همچنین نتایج پژوهش نشان داد که متغیرهای خود پیوندی و ارتباط اجتماعی رابطه بین نیاز و انگیزه افراد با رفتارهای اشتراک‌گذاری اطلاعات در رسانه‌های اجتماعی را به‌طور معنی‌داری پیش‌بینی می‌کنند (Kim, Jun, & Han, 2023).

سراجی، مالمیر، کسانی، عابدی دریافتند، معلمانی که محتوای آنلاین تولید می‌کنند با مهارت‌های فکری، هنری و فناورانه خود محصولات محتوای اصلی، غیراصیل و انتقادی را در تلاش برای تعامل با معلمان دیگر و کمک به همکاران خود و همچنین توسعه حرفه‌ای و بازاریابی خود ایجاد می‌کنند. نتایج

این پژوهش نشان داد انگیزه معلمان برای تولید محتوای آنلاین نیز شامل آموزش همکاران، تعامل با آن‌ها و بازاریابی و کسب سود است (Seraji, Malmir, Kasani, & Abedi, 2023).

مرور پیشینه‌های پژوهش نشان می‌دهد بیشتر پژوهش‌ها به بررسی اشتراک‌گذاری اطلاعات در رسانه‌های اجتماعی بدون در نظر گرفتن سایر عوامل مانند انگیزش و خودکارآمدی و... پرداخته‌اند و با توجه به پژوهش‌های انجام‌شده، متغیر اشتراک‌گذاری اطلاعات می‌تواند با متغیرهای دیگر در این پژوهش رابطه تنگاتنگی داشته باشد و هر کدام از آن‌ها می‌توانند رابطه معناداری با اشتراک‌گذاری اطلاعات داشته باشند. بنابراین با توجه به اهمیت اشتراک‌گذاری اطلاعات به‌خصوص در معلمان و پیشینه پژوهش‌های انجام‌شده برای ارتقای اشتراک‌گذاری اطلاعات ابتدا باید عوامل مرتبط با آن و سهم هر یک را شناسایی کرد. با بررسی هر یک از این عوامل می‌توان در امر آموزش پیشرفت‌های زیادی را به دست آورد.

روش پژوهش

این پژوهش که از لحاظ هدف از نوع پژوهش‌های کاربردی است، با استفاده از روش توصیفی همبستگی و مدل داده‌محور به بررسی رابطه بین متغیرهای پیش‌بینی‌کننده، معیار و میانجی و روش معادلات ساختاری مبتنی بر واریانس می‌پردازد. جامعه آماری در این مطالعه شامل تمامی معلمان دوره ابتدایی شهر اسلام‌آباد غرب در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ به تعداد ۴۶۸ نفر بود. حجم نمونه براساس جدول برآورد حجم نمونه مورگان، برابر با ۲۱۵ نفر برآورد شد. برای انتخاب نمونه پژوهش، در ابتدا با توجه به حجم جامعه آماری روش نمونه‌گیری تصادفی ساده استفاده شد که به دلیل عدم پاسخگویی بیشتر آزمودنی‌های انتخاب‌شده، ملاک دسترسی به آزمودنی‌ها از جامعه آماری برای کامل شدن حجم نمونه در نظر گرفته شد و از روش نمونه‌گیری در دسترس استفاده شد. با در نظر گرفتن امکان برگشت یا نامعتبر بودن پرسشنامه‌ها، ۵ درصد اضافی در نظر گرفته شد و ۲۳۰ پرسشنامه توزیع شد. پرسشنامه‌های نامعتبر حذف شدند و در نهایت ۲۱۵ پرسشنامه برای تحلیل نهایی انتخاب شدند. در این پژوهش برای جمع‌آوری داده‌ها از سه پرسشنامه زیر استفاده شد.

الف: پرسشنامه اشتراک‌گذاری اطلاعات وو و چانگ و هسیو^۱ (۲۰۱۴): به‌منظور سنجش اشتراک‌گذاری اطلاعات در سازمان می‌توان از پرسشنامه به اشتراک‌گذاری اطلاعات که توسط وو و چانگ و هسیو (۲۰۱۴) طراحی و اعتباریابی شده است، استفاده کرد. این پرسشنامه شامل ۲۴ گویه بسته پاسخ براساس طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت است و شش بُعد اعتماد، تعهد، رابطه متقابل، قدرت، اشتراک‌گذاری، رفتارهای مشارکتی را مورد سنجش قرار می‌دهد. برای پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد و پایایی پرسشنامه ۰/۸۶ گزارش شد.

ب: پرسشنامه نیازهای بنیادین روان‌شناختی: مقیاس نیازهای بنیادین روان‌شناختی توسط رایان و دسی (۲۰۰۰) تدوین و ارائه شده است. این پرسشنامه شامل ۲۱ ماده و ۳ خرده مقیاس خودمختاری، شایستگی و ارتباط است. در ایران این مقیاس اجرا شده و از روایی و پایایی مطلوبی برخوردار است به طوری که آلفای کرونباخ این ابزار نیز بین ۷۶ درصد تا ۷۹ درصد در نوسان است (Ghasemipour & Ghorbani, 2019).

ج: پرسشنامه ارتباطات اجتماعی: پرسشنامه ارتباطات اجتماعی توسط زبوف (۲۰۱۰) طراحی و اعتباریابی شده است، این پرسشنامه شامل ۱۱ گویه بسته پاسخ براساس طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت است، پرسشنامه توسط موسوی اعتباریابی و ضریب پایایی ارتباط اجتماعی ۰/۸۷ گزارش شده است (Mousavi, 2012).

د: پرسشنامه خودکارآمدی رایانه: برای جمع‌آوری داده‌های خودکارآمدی رایانه از پرسشنامه دوازده سؤالی کارستین و راث (۱۹۹۸) استفاده شد که دارای چهار بُعد خودکارآمدی، کاربست فناوری اطلاعات، سهولت استفاده و اثربخشی سودمند است. پایایی ابزار توسط معینی‌کیا و همکاران (۲۰۱۷) ۰/۸۲ گزارش شده است (Moeinikiā, Zāhed-Bābelān, Mohammad Seyyedkalān, & Karimiānpur, 2017).

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز از شاخص‌های آمار توصیفی شامل میانگین، انحراف معیار، درصد فراوانی و از آزمون‌های آمار استنباطی شامل: تحلیل عامل تأییدی و از مدل‌سازی معادلات ساختاری با رویکرد حداقل مربعات جزئی (PLS) به‌وسیله نرم‌افزار اسمارت پی‌ال‌اس^۲ استفاده شد. دلایل زیادی در برتری و استفاده از این نرم‌افزار نسبت به نرم‌افزارهای مشابه وجود دارد که دلایل استفاده از آن در این پژوهش شامل موارد زیر است: اول اینکه مدل‌های نرم‌افزاری لیزرل و ایموس، نرم‌افزارهای هستند که معادلات ساختاری آن‌ها کوواریانس‌محور هستند و ماتریس کوواریانس تولیدشده توسط مدل (داده) را با کوواریانس ضمنی (مدل مفهومی) مقایسه می‌کنند. بنابراین برای چنین مدل‌هایی که اصطلاحاً CB (کوواریانس‌محور) هستند باید نظریه‌ای وجود داشته باشد که آن نظریه مورد آزمون قرار گیرد، اما در مدل‌های ساختاری حداقل مربعات جزئی (PLS) نیاز به وجود نظریه نیست و در واقع این مدل‌ها به‌نوعی نظریه‌سازی هستند (چنین مدل‌هایی براساس روابط رگرسیونی ترسیم و تدوین می‌شوند) لذا با توجه به مطالب ذکرشده عنوان این پژوهش براساس پیشینه تجربی طراحی شده است و هدف آن آزمون یک نظریه نیست. دوم؛ در مدل‌های کوواریانس‌محور محدودیت تعداد متغیر مشاهده‌شده وجود دارد و در بعضی از منابع به حداکثر ۲۰ متغیر مشاهده‌شده تأکید شده است و وقتی تعداد متغیرها افزایش پیدا می‌کند مدل اصطلاحاً مچ نمی‌شود. بنابراین با توجه به پیچیدگی مدل در این پژوهش امکان استفاده از نرم‌افزار ایموس و لیزرل وجود نداشت. سوم؛ برای استفاده از نرم‌افزارهای کوواریانس‌محور لازم است که

1. Ryan & Deci

2. Smart PLS

فرض نرمال بودن داده‌ها رعایت شده باشد، درحالی‌که در این پژوهش این شرط برقرار نبود و لذا بهتر بود داده‌ها با نرم‌افزارهای واریانس‌محور یا مؤلفه‌محور تحلیل شود (Pls).

یافته‌های پژوهش

در این بخش به تحلیل داده‌های پژوهش پرداخته می‌شود. در جدول (۱) همبستگی بین متغیرهای پژوهش نمایش داده شده است.

جدول ۱. ماتریس همبستگی بین متغیرهای اصلی پژوهش

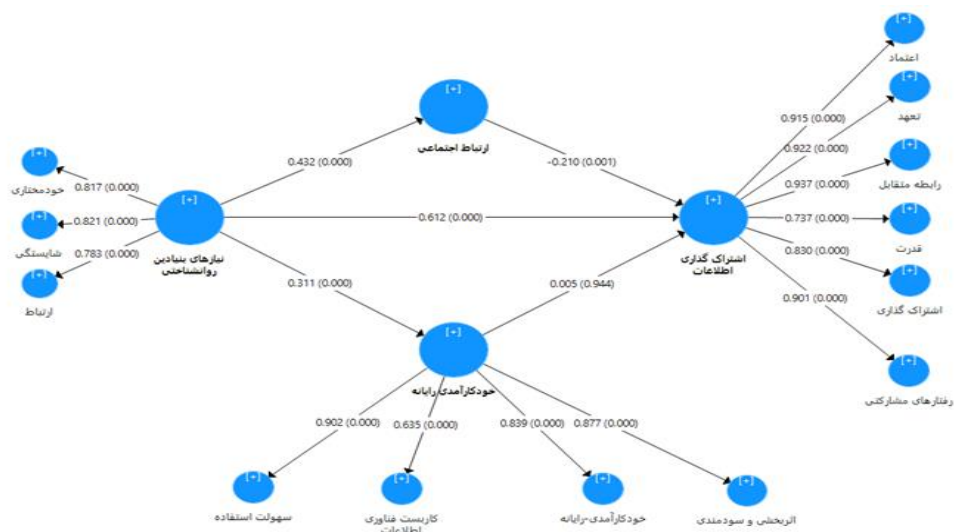
متغیر	نیازهای بنیادین روان‌شناختی	ارتباط اجتماعی	خودکارآمدی رایانه
ارتباط اجتماعی	۰/۴۰۰*		
خودکارآمدی رایانه	۰/۲۴۳*	۰/۴۱۱*	
اشتراک‌گذاری اطلاعات	۰/۳۴۲*	۰/۱۵۲*	۰/۱۴۶*

* معنی‌داری در سطح ۰/۰۵

در جدول (۱) ضرایب همبستگی بین چهار متغیر اصلی پژوهش نشان داده شده است. می‌توان مشاهده نمود که ضریب همبستگی بین ارتباط اجتماعی با اشتراک‌گذاری اطلاعات برابر ۰/۱۵۲ و ضریب همبستگی بین خودکارآمدی رایانه با اشتراک‌گذاری رایانه ۰/۱۴۶، ضریب همبستگی بین نیازهای بنیادین روان‌شناختی با خودکارآمدی رایانه برابر ۰/۲۴۳ و ضریب همبستگی بین نیازهای بنیادین روان‌شناختی با اشتراک‌گذاری رایانه برابر ۰/۳۴۲ که در سطح $P < 0/05$ معنی‌دار است و با توجه به اینکه مقدار ضریب کمتر از ۰/۳۵ بوده لذا شدت آن کمتر از سطح متوسط است. همچنین ضریب همبستگی بین نیازهای بنیادین روان‌شناختی با ارتباط اجتماعی برابر ۰/۴۰۰ و ضریب همبستگی بین ارتباط اجتماعی با خودکارآمدی رایانه برابر ۰/۴۱۱ که در سطح $P < 0/05$ معنی‌دار می‌باشند و با توجه به اینکه در محدوده ۰/۳۵ تا ۰/۶۵ قرار دارد لذا شدت آن در سطح متوسط است؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت بین هر چهار متغیر اصلی پژوهش رابطه مستقیم و معنی‌داری وجود دارد.

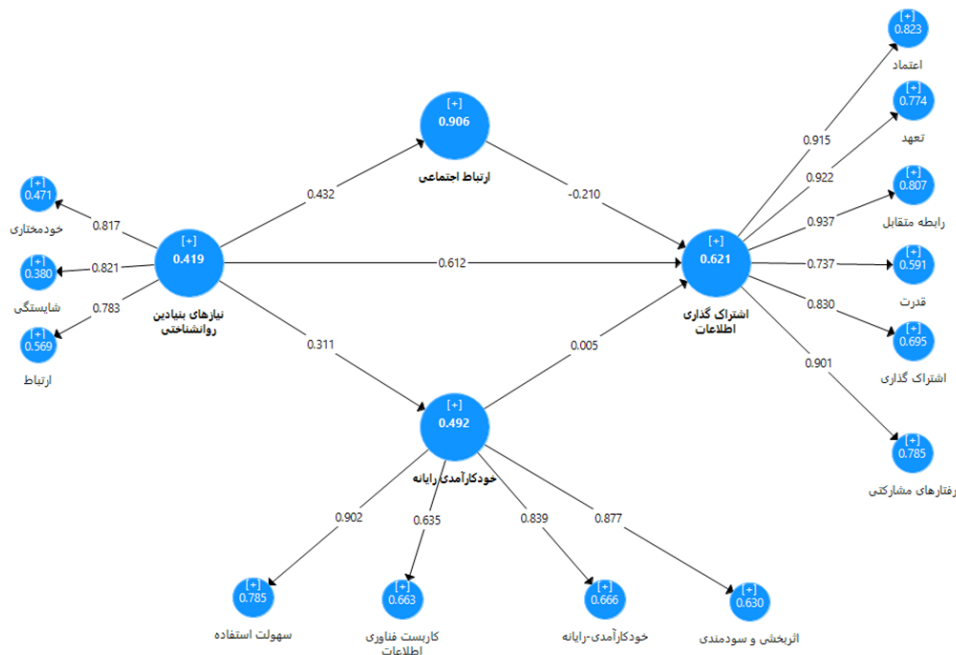
به‌منظور بررسی مدل مفهومی پژوهش از نرم‌افزار اسمارت پی‌ال‌اس نسخه ۳.۲.۸ استفاده شد. در تدوین مدل اولیه در مجموع تعداد ۶۸ گویه (۲۴ گویه برای متغیر اشتراک‌گذاری اطلاعات، ۲۱ گویه برای متغیر نیازهای بنیادین روان‌شناختی، ۱۱ گویه برای متغیر ارتباط اجتماعی و ۱۲ گویه برای متغیر

خودکارآمدی رایانه) وارد شد. متغیر اشتراک‌گذاری اطلاعات دارای شش بُعد اعتماد، تعهد، رابطه متقابل، قدرت، اشتراک‌گذاری، رفتار مشارکتی و متغیر نیازهای بنیادین روان‌شناختی دارای سه بُعد خودمختاری، شایستگی، ارتباط و متغیر خودکارآمدی رایانه دارای چهار بُعد اثربخشی و سودمندی، خودکارآمدی رایانه کاربرد فناوری اطلاعات، سهولت استفاده و متغیر ارتباط اجتماعی بدون بُعد بوده که هر کدام با استفاده از گویه‌های مرتبط به خود در مدل رسم شدند. مدل پژوهش پس از تحلیل اولیه و حذف گویه‌های مشخص شده با بار عاملی کمتر از ۰/۷، مجدداً تحلیل و مدل نهایی پژوهش به صورت زیر استخراج شد که نتایج آن در شکل ۱، ۲، ۳ و ۴ آمده است.

شکل ۱. مدل ساختاری اولیه پژوهش براساس مدل مفهومی با مقادیر سطح معنی‌داری ضرایب مسیر

شکل (۱) مدل ساختاری اولیه پژوهش براساس مدل مفهومی همراه با مقادیر سطح معنی‌داری ضرایب مسیر را نشان می‌دهد با توجه به شکل، ضرایب سطح معنی‌داری برای مسیر خودکارآمدی رایانه با اشتراک‌گذاری اطلاعات بیشتر از ۰/۰۵ است؛ لذا برای رسیدن به مدل مناسب‌تر، گویه‌های با بار عاملی کمتر از ۰/۷ از مدل حذف می‌شود.

شکل ۲. مدل ساختاری اولیه پژوهش براساس مدل مفهومی با مقادیر AVE

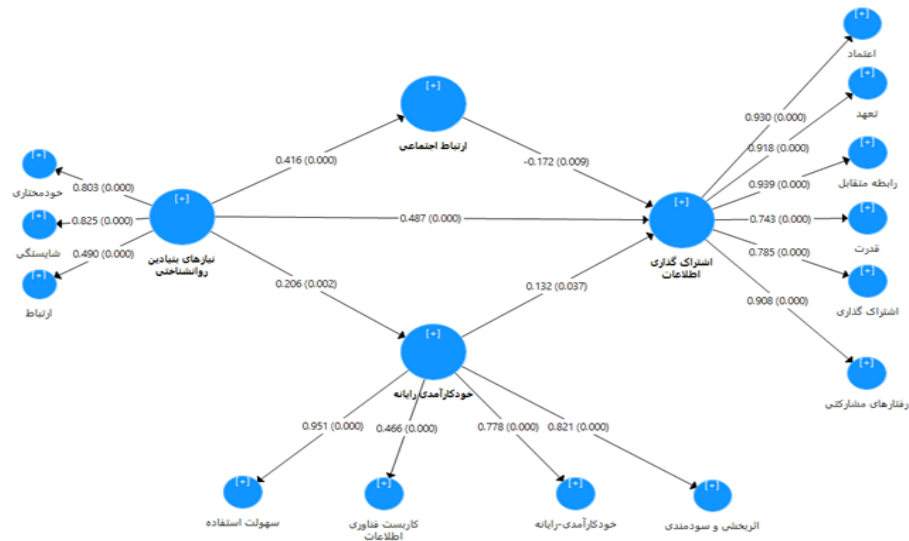
شکل (۲) مدل ساختاری اولیه پژوهش براساس مدل مفهومی با مقادیر AVE^۱ (میانگین واریانس استخراجی) را نشان می‌دهد. همان‌طور که ملاحظه می‌شود مقادیر میانگین واریانس استخراجی^۲ برای متغیرهای نیازهای بنیادین روان‌شناختی، خودکارآمدی رایانه و مؤلفه‌های خودمختاری و شایستگی کمتر از مقدار استاندارد ۰/۵ است.

لذا بنا بر شکل ۱ و ۲ نتیجه می‌شود که مدل ساختاری اولیه از نظر مقادیر اندازه‌گیری در سطح مطلوبی قرار ندارد. بنابراین با حذف گویه‌های مشخص‌شده با بار عاملی کمتر از ۰/۷، مجدداً مدل تحلیل شد.

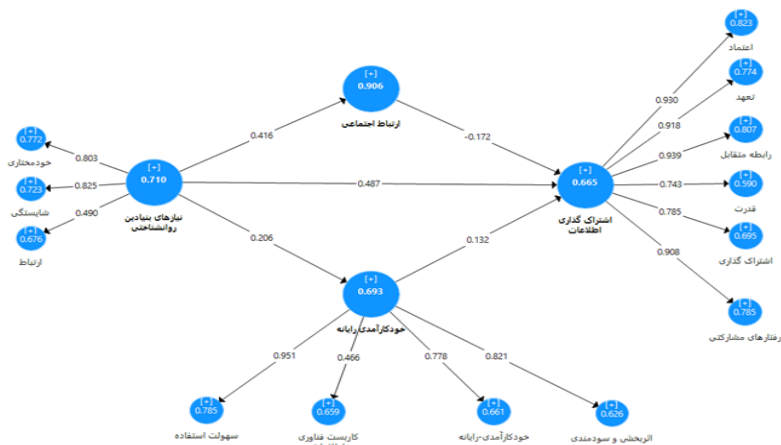
از متغیرهای خودکارآمدی رایانه (تعداد ۶ گویه)، نیازهای بنیادین روان‌شناختی (تعداد ۵ گویه)، اشتراک‌گذاری اطلاعات (تعداد ۴ گویه) و مؤلفه‌های ارتباط (تعداد ۱ گویه)، خودمختاری (تعداد ۲ گویه) و شایستگی (تعداد ۲ گویه) حذف و سایر متغیرها بدون حذف گویه باقی ماندند.

1. Average Variance Extracted

۲. اعداد نمایش داده‌شده در وسط دایره مربوط به هر متغیر

شکل ۳. مدل ساختاری نهایی پژوهش براساس مدل مفهومی با مقادیر سطح معنی‌داری ضرایب مسیر

شکل ۴. مدل ساختاری نهایی پژوهش براساس مدل مفهومی با مقادیر AVE

شکل (۳) نمودار مدل ساختاری نهایی پژوهش براساس مدل مفهومی با مقادیر سطح معنی‌داری ضرایب مسیر و شکل (۴) نمودار مدل ساختاری نهایی پژوهش براساس مدل مفهومی پژوهش با مقادیر AVE را نشان می‌دهند. همان‌طور که ملاحظه می‌شود مقادیر میانگین واریانس استخراجی برای تمامی متغیرهای مکنون بیشتر از مقدار معیار ۰/۵ می‌باشند و به‌جز اثر غیرمستقیم نیازهای بنیادین روان‌شناختی بر اشتراک‌گذاری اطلاعات با نقش واسطه‌ای خودکارآمدی رایانه همه ضرایب مسیر در سطح $P < 0/05$ معنی‌دار می‌باشند. حال برای بررسی مدل اندازه‌گیری سایر نتایج نیز مشاهده می‌شوند.

مدل‌های اندازه‌گیری

مدل اندازه‌گیری ابزاری است که در آن روابط بین متغیرهای مشاهده‌شده و پنهان در نظر گرفته شده و اندازه‌گیری می‌شود. در بررسی مدل‌های بیرونی از سه معیار پایایی، روایی همگرا^۱ و روایی واگرا^۲ استفاده می‌شود. با توجه به اینکه گویه‌های متغیرهای مکنون انعکاسی مربوط به یک حیطه می‌باشند، لذا حذف یک یا چند مورد از گویه‌ها تأثیر زیادی بر روایی محتوایی ندارد. نتایج حاکی از آن است که گویه‌های حفظ‌شده دارای پایایی مطلوبی هستند.

جدول ۲. نتایج سه معیار آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی و روایی همگرا

متغیر	زیر مقیاس	آلفای کرونباخ (Alpha>۰/۷)	پایایی ترکیبی (C.R>۰/۷)	میانگین واریانس استخراجی (AVE>۰/۵)
نیازهای بنیادین روان‌شناختی	خودمختاری	۰/۷۱۷	۰/۸۷۱	۰/۷۷۲
	شایستگی	۰/۶۴۲	۰/۸۳۸	۰/۷۲۳
	ارتباط	۰/۵۲۴	۰/۸۰۶	۰/۶۷۶
	کل نیازهای بنیادین روان‌شناختی	۰/۵۹۲	۰/۸۳۰	۰/۷۱۰
خودکارآمدی	اثربخشی سودمندی	۰/۷۰۶	۰/۸۳۳	۰/۶۲۶
	خودکارآمدی رایانه	۰/۷۴۹	۰/۸۵۳	۰/۶۶۱
	کاربست فناوری اطلاعات	۰/۷۵۱	۰/۸۵۳	۰/۶۵۹
	سهولت استفاده	۰/۸۶۰	۰/۹۱۶	۰/۷۸۵
	کل خودکارآمدی رایانه	۰/۸۵۲	۰/۹۰۰	۰/۶۹۳
	اعتماد	۰/۹۲۸	۰/۹۴۹	۰/۸۲۳
	تعهد	۰/۸۵۴	۰/۹۱۱	۰/۷۷۴
	رابطه متقابل	۰/۸۸۰	۰/۹۲۶	۰/۸۰۷
	قدرت	۰/۷۰۵	۰/۸۱۱	۰/۵۹۰
اشتراک‌گذاری اطلاعات	اشتراک‌گذاری	۰/۸۹۰	۰/۹۱۹	۰/۶۹۵
	رفتارهای مشارکتی	۰/۹۳۱	۰/۹۴۸	۰/۷۸۵
	کل اشتراک‌گذاری اطلاعات	۰/۹۶۸	۰/۹۷۱	۰/۶۶۵
	کل ارتباط اجتماعی	۰/۸۹۶	۰/۹۵۱	۰/۹۰۶

با توجه به جدول (۲) مقدار آلفای کرونباخ همه متغیرها (به‌جز نیازهای بنیادین روان‌شناختی، شایستگی و ارتباط) بزرگ‌تر از حد مناسب ۰/۷ و از پایایی خوبی برخوردار می‌باشند. همچنین مقدار ضریب پایایی ترکیبی (ضریب دیلون-گلداشتاین) برای تمامی متغیرها بیشتر از حد مطلوب ۰/۷ بوده و نتیجه بر مناسب بودن پایایی ترکیبی هر متغیر دارد. در این مدل روایی همگرایی متغیرهای نیازهای بنیادین روان‌شناختی، خودکارآمدی رایانه، اشتراک‌گذاری اطلاعات و ارتباط اجتماعی به‌ترتیب برابر ۰/۷۱۰، ۰/۶۹۳، ۰/۶۶۵، ۰/۹۰۶ بوده که همگی در سطح مناسب و قابل قبولی هستند.

1. convergent validity
2. divergent validity

جدول ۳. ماتریس فورنل و لارکر جهت بررسی روایی واگرا

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	
انریختی و سودمندی	۰/۷۹۱																	
ارتباط	۰/۸۲۲	۰/۲۶۳																
ارتباط اجتماعی	۰/۹۵۲	۰/۲۶۴	۰/۲۷۱															
اشتراک‌گذاری	۰/۸۳۴	۰/۱۰۲۱	۰/۳۲۳	۰/۱۵۴														
اشتراک‌گذاری	۰/۸۱۶	۰/۱۷۸۵	۰/۱۰۵۸	۰/۴۰۱	۰/۱۹۶													
اعتماد	۰/۹۰۷	۰/۹۳۰	۰/۶۴۶	۰/۱۰۴۷	۰/۳۲۸	۰/۱۷۶												
تعهد	۰/۸۸۰	۰/۸۸۳	۰/۹۱۸	۰/۶۸۵	۰/۱۰۷۷	۰/۴۰۳	۰/۲۱۰											
خودمختاری	۰/۸۷۸	۰/۴۴۳	۰/۴۶۰	۰/۵۰۶	۰/۴۰۸	۰/۳۱۷	۰/۳۲۴											
خودکارآمدی رایانه	۰/۸۳۳	۰/۱۶۳	۰/۱۸۶	۰/۱۷۲	۰/۱۹۶	۰/۱۳۲	۰/۲۰۹	۰/۱۷۹	۰/۸۲۱									
خودکارآمدی رایانه	۰/۸۱۳	۰/۱۷۷۸	۰/۱۰۸۰	۰/۱۰۶۳	۰/۱۰۰۸	۰/۱۰۴۶	۰/۱۰۰۱	۰/۱۸۳	۰/۱۶۵	۰/۶۲۳								
رابطه متقابل	۰/۸۹۸	۰/۱۰۳۴	۰/۱۵۱	۰/۴۸۶	۰/۸۵۳	۰/۸۷۲	۰/۹۳۹	۰/۷۴۲	۰/۱۰۹۰	۰/۳۷۵	۰/۱۵۶							
رفتارهای مشارکتی	۰/۸۸۶	۰/۷۹۳	۰/۱۰۶۹	۰/۱۹۸	۰/۴۷۰	۰/۷۸۲	۰/۷۴۱	۰/۹۰۸	۰/۶۸۳	۰/۱۰۳۶	۰/۴۱۱	۰/۱۷۷						
سهولت استفاده	۰/۸۸۶	۰/۱۸۲	۰/۱۳۰	۰/۶۷۰	۰/۹۵۱	۰/۱۶۶	۰/۱۴۷	۰/۱۴۵	۰/۱۷۴	۰/۱۵۳	۰/۱۹۰	۰/۱۴۱	۰/۷۵۴					
شایستگی	۰/۸۵۰	۰/۲۱۰	۰/۳۶۵	۰/۳۶۱	۰/۱۳۳	۰/۲۳۶	۰/۴۵۳	۰/۳۶۸	۰/۳۴۴	۰/۳۷۹	۰/۳۰۰	۰/۳۷۱	۰/۵۴۳	۰/۳۲۷				
قدرت	۰/۷۶۸	۰/۲۷۹	۰/۲۰۵	۰/۶۸۳	۰/۶۵۳	۰/۱۷۹	۰/۲۵۷	۰/۳۸۴	۰/۶۶۳	۰/۶۷۹	۰/۷۴۳	۰/۵۵۱	۰/۱۰۵۱	۰/۲۸۹	۰/۲۵۳			
نیازهای بنیادین	۰/۸۴۳	۰/۳۱۱	۰/۵۲۸	۰/۱۸۸	۰/۴۱۴	۰/۴۲۷	۰/۱۲۹	۰/۲۰۶	۰/۸۳	۰/۴۰۴	۰/۴۴۲	۰/۳۶۴	۰/۴۱۶	۰/۴۹۰	۰/۳۱۱			
کاربست فناوری	۰/۸۱۳	۰/۱۶۸	۰/۱۰۸	۰/۲۳۶	۰/۴۳۴	۰/۱۰۴۵	۰/۴۴۶	۰/۴۶۶	۰/۱۱۶	۰/۱۰۱	۰/۱۱۱	۰/۱۰۱۹	۰/۱۰۲۲	۰/۳۰۵	۰/۱۶۵	۰/۴۷۵		

نتایج جدول (۳) نشان می‌دهد که مؤلفه‌های اعتماد، تعهد، رابطه متقابل و رفتارهای مشارکتی واگرایی قابل قبولی ندارند. حال در ادامه مدل درونی (ساختاری) پژوهش بررسی می‌شود. مدل (درونی) ساختاری: در بخش مدل درونی، ارتباط بین متغیرهای مکنون پژوهش مورد تحلیل قرار می‌گیرد؛ که نتایج آن در جدول (۴) آمده است.

جدول ۴. شاخص‌های هم‌خطی، اثرات مستقیم و غیرمستقیم و اندازه اثر مدل درونی پژوهش

مسیر	اثر مستقیم			هم‌خطی			مقصد	مبدأ
	فاصله اطمینان	مقادیر						
اندازه (f ²)	۹۷/۵ درصد	۲/۵ درصد	Sig	T	B			
ارتباط اجتماعی	۰/۰۳۱	-۰/۰۴۸	-۰/۲۹۸	۰/۰۰۹	۲/۶۳۵	-۰/۱۷۲	۱/۲۳۳	اشتراک‌گذاری
خودکارآمدی رایانه	۰/۰۲۱	۰/۲۴۵	۰/۰۱۷	۰/۰۳۷	۲/۰۹۰	۰/۱۳۲	۱/۰۶۵	اشتراک‌گذاری
نیازهای بنیادین	۰/۲۰۹	۰/۵۲۳	۰/۲۹۰	۰/۰۰۱	۶/۱۶۳	۰/۴۱۶	۱/۰	ارتباط اجتماعی
نیازهای بنیادین	۰/۲۵۰	۰/۶۰۰	۰/۳۵۵	۰/۰۰۱	۷/۷۸۲	۰/۴۸۷	۱/۲۳۱	اشتراک‌گذاری
نیازهای بنیادین	۰/۰۴۴	۰/۳۴۲	۰/۰۸۲	۰/۰۰۲	۳/۱۱۸	۰/۲۰۶	۱/۰	خودکارآمدی
اثرات غیرمستقیم								
نیازهای بنیادین --	-	-۰/۰۲۰	-۰/۱۳۶	۰/۰۱۸	۲/۳۷۳	-۰/۰۷۲	-	--
نیازهای بنیادین <--	-	۰/۰۶۳	۰/۰۰۲	۰/۱۰۴	۱/۶۲۹	۰/۰۲۷	-	<--

اولین معیار برای بررسی مدل درونی، بررسی عدم هم‌خطی بودن متغیرهاست که به این منظور از شاخص تحمل و عامل تورم واریانس (VIF) استفاده می‌شود. سطح تحمل کمتر از $0/2$ (VIF بالاتر از ۵)، نشان‌دهنده هم‌خطی بودن بین متغیرها است؛ با توجه به جدول (۴) مشاهده می‌شود شرط عدم هم‌خطی برای هر متغیر رعایت شده است.

دومین معیار ارزیابی مدل درونی، ضرایب مسیر می‌باشند که به منظور بررسی معنی‌داری آن‌ها از رویه خودگردان‌سازی استفاده شده که این ضرایب به همراه مقدار آماره T متناظر خود، سطح معنی‌داری و همچنین فاصله اطمینان برای اثرات مستقیم و غیرمستقیم در جدول (۵) آورده شده است. با توجه به جدول (۴) مشاهده می‌شود ارتباط چهار متغیر نیازهای بنیادین روان‌شناختی، ارتباط اجتماعی، خودکارآمدی رایانه و اشتراک‌گذاری اطلاعات با ابعاد خود در سطح خطای $P < 0/05$ معنی‌دار هستند. اثر ارتباط اجتماعی بر اشتراک‌گذاری اطلاعات ($\beta = -0/172, p = 0/009$) در سطح خطای $P < 0/05$ معنادار، اثر مستقیم نیازهای بنیادین روان‌شناختی بر اشتراک‌گذاری اطلاعات ($\beta = 0/487, p = 0/001$)، اثر مستقیم نیازهای بنیادین روان‌شناختی بر ارتباط اجتماعی ($\beta = 0/416, p = 0/001$)، اثر مستقیم نیازهای بنیادین روان‌شناختی بر خودکارآمدی رایانه ($\beta = 0/206, p = 0/002$) در سطح خطای $P < 0/05$ مثبت و معنی‌دار هستند. همچنین اثر مستقیم خودکارآمدی رایانه بر اشتراک‌گذاری اطلاعات ($\beta = 0/132, p = 0/037$) در سطح خطای $P < 0/05$ مثبت و معنی‌دار است. اثر غیرمستقیم نیازهای بنیادین روان‌شناختی بر اشتراک‌گذاری اطلاعات با نقش واسطه‌ای ارتباط اجتماعی ($\beta = -0/072, p = 0/018$) در سطح خطای $P < 0/05$ منفی و معنی‌دار و اثر غیرمستقیم نیازهای بنیادین روان‌شناختی بر اشتراک‌گذاری اطلاعات با نقش واسطه‌ای خودکارآمدی رایانه ($\beta = 0/027, p = 0/104$) در سطح خطای $P > 0/05$ معنی‌دار نیست.

سومین معیار ارزیابی مدل درونی، اندازه اثر (f^2) است که نشان‌دهنده تغییر در مقدار (R) پس از حذف یک متغیر مکنون برون‌زای معین از مدل است. کوهن (۱۹۸۸) مقادیر $0/02$ ، $0/15$ و $0/35$ را به ترتیب اثرات کوچک، متوسط و بزرگ معرفی کرده است. براساس نتایج جدول (۵) مشاهده می‌شود که اثر ارتباط اجتماعی بر اشتراک‌گذاری اطلاعات ($f^2 = 0/031$)، اثر خودکارآمدی رایانه بر اشتراک‌گذاری اطلاعات ($f^2 = 0/021$) و اثر نیازهای بنیادین روان‌شناختی بر خودکارآمدی رایانه ($f^2 = 0/044$) اندازه اثر کوچک و اثر نیازهای بنیادین روان‌شناختی بر ارتباط اجتماعی ($f^2 = 0/209$)، اثر نیازهای بنیادین روان‌شناختی بر اشتراک‌گذاری اطلاعات ($f^2 = 0/250$) اندازه اثر متوسط است.

جدول ۵. شاخص‌های Q^2, R^2 و ماتریس اهمیت و عملکرد مدل درونی پژوهش

ماتریس اهمیت و عملکرد (IPMA)		Q^2	R^2	متغیر
عملکرد	اثر کل (اهمیت)			
۷۰/۸۱۶	-۰/۱۷۲	۰/۱۴۷	۰/۱۷۳	ارتباط اجتماعی
۶۲/۹۳۵	۰/۱۳۲	۰/۰۲۷	۰/۴۶	خودکارآمدی رایانه
۶۶/۷۹۶	۰/۴۴۲	-	-	نیازهای بنیادین روان‌شناختی

جدول (۵) شاخص‌های Q^2, R^2 و ماتریس اهمیت و عملکرد مدل درونی پژوهش را نشان می‌دهد. شاخص R^2 معیاری است که اثر یک یا چند متغیر بیرونی را بر روی یک متغیر درونی اندازه‌گیری می‌کند و دقت پیش‌بینی مدل را نشان می‌دهد. با توجه به نتایج جدول (۵)، ارتباط اجتماعی (۰/۱۷۳) و خودکارآمدی رایانه (۰/۴۶) است که در سطوح متوسط و مطلوب ارزیابی می‌شود. معیار Q^2 قدرت پیش‌بینی مدل را در متغیرهای وابسته مشخص می‌کند. این معیار توسط «روش نادیده گرفتن» محاسبه می‌شود که در آن نقاط داده معرف‌های متغیرهای درون‌زا حذف می‌شوند و پارامترها با استفاده از نقاط باقیمانده تخمین‌زده می‌شوند. طبق جدول (۵)، مقدار Q^2 از ارتباط اجتماعی (۰/۱۴۷) و خودکارآمدی رایانه (۰/۲۷) مثبت و در سطح مناسب بود. این نشان‌دهنده قدرت پیش‌بینی مناسب مدل برای این متغیرها است.

آخرین معیار ارزیابی درونی، معیاری است که به منظور بسط یافته‌های اساسی مدل‌سازی معادلات ساختاری و واریانس‌محور مورد استفاده قرار می‌گیرد که تحلیل ماتریس اهمیت و عملکرد است. این ماتریس اثرات کل مدل درونی (اهمیت) و مقادیر متوسط متغیرهای مکنون (عملکرد) را مقابله می‌دهد تا حوزه‌ای پراهمیت برای بهبود را مشخص کند. مقیاس عملکرد از صفر تا ۱۰۰ بوده و نمره بالاتر به معنی عملکرد بهتر و بیشتر است. همان‌طور که در جدول (۶) مشاهده می‌شود ارتباط اجتماعی با اهمیت (۰/۱۷۲-) نسبت به خودکارآمدی رایانه (۰/۱۳۲) و نیاز بنیادین روان‌شناختی (۰/۴۴۲)، عملکرد (۷۰/۸۱۶) بالاتری نسبت به آن‌ها (۶۲/۹۳۵ و ۶۶/۷۹۶) دارد.

جدول ۶. آزمون فرضیه‌های پژوهش

نتیجه	β	P	فرضیه
تأیید شد.			فرضیه اصلی: مدل مفهومی اشتراک‌گذاری اطلاعات براساس نیازهای بنیادین روان‌شناختی با نقش واسطه‌ای ارتباط اجتماعی و خودکارآمدی رایانه با مدل تجربی برازش دارد.
تأیید شد.	۰/۴۸۷	۰/۰۰۱	H_1 : نیازهای بنیادین روان‌شناختی بر اشتراک‌گذاری اطلاعات اثر مستقیم دارد.
تأیید شد.	۰/۴۱۶	۰/۰۰۱	H_2 : نیازهای بنیادین روان‌شناختی بر ارتباط اجتماعی اثر مستقیم دارد.
تأیید شد.	۰/۲۰۶	۰/۰۰۱	H_3 : نیازهای بنیادین روان‌شناختی بر خودکارآمدی رایانه اثر مستقیم دارد.
تأیید شد.	۰/۱۷۲	۰/۰۰۹	H_3 : ارتباط اجتماعی بر اشتراک‌گذاری اطلاعات اثر مستقیم دارد.
تأیید شد.	۰/۱۲۲	۰/۰۳۷	H_3 : خودکارآمدی رایانه بر اشتراک‌گذاری اطلاعات اثر مستقیم دارد.
تأیید شد.	۰/۷۲	۰/۰۱۸	H_3 : نیازهای بنیادین روان‌شناختی بر اشتراک‌گذاری اطلاعات با نقش میانجیگری ارتباط اجتماعی اثر غیرمستقیم دارد.
رد شد.	۰/۰۲۴	۰/۱۰۷	H_3 : نیازهای بنیادین روان‌شناختی بر اشتراک‌گذاری اطلاعات با نقش میانجیگری خودکارآمدی رایانه اثر غیرمستقیم دارد.

نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش نشان داد که مدل مفهومی اشتراک‌گذاری اطلاعات براساس نیازهای بنیادین روان‌شناختی با نقش واسطه‌ای ارتباط اجتماعی و خودکارآمدی رایانه با مدل تجربی برازش دارد و این نتیجه با نتایج پژوهش‌های آلبارام و لیم (۲۰۲۳)؛ کیم و همکاران (۲۰۲۳) و نارمنجی و همکاران (۲۰۲۰) همسو است.

نتایج به‌دست‌آمده در این پژوهش نشان داد که اثر ارضای نیازهای بنیادین روان‌شناختی بر اشتراک‌گذاری اطلاعات در سطح اطمینان ۹۵ درصد مثبت و معنی‌دار است. یافته‌های این فرضیه با یافته‌های آلبارام و لیم (۲۰۲۳)، کیم و همکاران (۲۰۲۳)؛ شهبازی و همکاران (۲۰۲۳) و سهرابی، رجب‌زاده و محبوب (۲۰۲۱) همسو است.

در این راستا بیشتر نتایج به‌دست‌آمده از پژوهش‌های قبلی بر این باورند که اشتراک‌گذاری اطلاعات از مؤلفه‌های مهم رفتار اطلاعاتی انسان است و به همین دلیل است که اغلب افراد دوست دارند برای ارضای نیازها و انگیزه‌های فرد خود، رفتارهای اشتراک‌گذاری اطلاعات را در شبکه‌های اجتماعی در دسترس به اشتراک بگذارند و به‌نوعی علایق و سلیق خود را در راستای هویت بخشی به افکار خود با دیگران تقسیم کنند به‌نوعی که با این اقدام به‌دنبال همزاد خود در فضای مجازی می‌گردند (Kim et al., 2023). همچنین شواهد نشان می‌دهد که ارضای نیازهای روان‌شناختی به فرد کمک می‌کند که با محیط اطراف خود تعامل داشته باشد و میل به گسترش قابلیت‌ها و تخصص‌ها را در افراد ایجاد می‌کند و در انجام این کار جستجوی چالش‌های درست و مناسب و چیرگی یافتن بر آن‌ها و فرصت‌های رشد شخصی افراد را برجسته می‌کند (Sohrabi et al., 2021).

در تبیین نتایج این فرضیه می‌توان گفت که نیازهای بنیادین نظیر خودمختاری، شایستگی و ارتباط در ایجاد برقراری روابط افراد با همدیگر مفید و مؤثر هستند؛ زیرا انسان موجودی اجتماعی است و بدون حضور با دیگران و برقراری ارتباط با هم‌نوعان خود نمی‌تواند دوام بیاورد، به این معنی که از یک‌سو انسان‌ها برای برآورده کردن خواسته‌ها و نیازهای خود باید در محیط اجتماعی معینی (واقعی یا مجازی) در برابر دیگر هم‌نوعان خود قرار گیرد و از سوی دیگر بین آن‌ها در این محیط رابطه‌ای شکل بگیرد. به همین دلیل مشاهده می‌شود که اغلب افراد در راستای ارضای نیازهای خود دست به عمل یا عکس‌العملی می‌زنند که برای آن‌ها منفعتی داشته باشد و اگر انگیزه‌ای در این بین وجود نداشته باشد، بالطبع عملی و فعالیتی نیز صورت نخواهد گرفت و یا اینکه بسیار به‌ندرت اتفاق می‌افتد و در نتیجه اجتماعی شکل نخواهد گرفت؛ بنابراین می‌توان گفت که اشتراک‌گذاری اطلاعات یکی از این رفتارها است که از سوی

---

1. Albaram & Lim

2. Kim

افراد در راستای ارضای نیازهای خود صورت می‌گیرد و به پیوند دادن گروه‌ها و جوامع کمک فراوانی می‌کند. به این معنی که امکان ایجاد برقراری ارتباط گرم و مناسب در فضای مجازی و احساس تعلق به آن محیط و ارائه‌دهندگان آن خدمت تنها در صورتی ممکن است که فرد به حضور در این فضا احساس نیاز داشته باشد. زمانی که فرد احساس نیاز به یک خدمت پیدا می‌کند، انگیزه او برای استفاده از آن خدمت و بهره‌برداری از آن نیز افزایش پیدا می‌کند. در نتیجه این وضعیت نگرش او را به ارائه خدمات و یا استفاده از خدمات به‌نوعی تنظیم می‌کند که موجب برداشت بهتری از مفید بودن آن خدمت در فرد می‌گردد و فرد به‌طور مداوم احساس نیاز به حضور در این فضا را خواهد داشت.

همچنین نتایج به‌دست‌آمده از پژوهش حاضر نشان داد که اثر نیازهای بنیادین روان‌شناختی بر ارتباط اجتماعی مثبت و معنی‌دار است. یافته‌های این فرضیه با یافته‌های کیم و همکاران (۲۰۲۳) همسو است (Kim et al., 2023). آن‌ها در پژوهش خود نشان داده‌اند که انگیزه‌های گوناگونی برای اشتراک‌گذاری اطلاعات در فضای مجازی وجود دارد. ارتباط‌جمعی، یکی از این انگیزه‌های به اشتراک‌گذاری اطلاعات در فضای مجازی است که هراندازه فرد در ارتباط و تعامل با دیگران باشد این حس تقویت و افزایش پیدا می‌کند و برعکس. ارتباط اجتماعی از خانواده شکل می‌گیرد. به این صورت هنگامی که فرد از نظر رفتاری در خانواده به پدر و مادرش نزدیک‌تر باشد، فرد از روابط اجتماعی قوی‌تری برخوردار خواهند بود. همچنین زمانی که افراد در خانواده نسبت به روابط بین خود با والدین بیشتر پایبند هستند، بدون شک آن‌ها این حس را به روابط خارج از خانواده نیز انتقال می‌دهند و نسبت به افرادی که ارتباط دارند تعهد زیادی از خود نشان می‌دهند (Kim et al., 2023).

در تبیین نتایج این فرضیه می‌توان گفت که؛ افراد با حضور در اجتماع (واقعی یا مجازی) حمایت‌های متنوعی را از اعضای جامعه‌ای که در آن حضور دارند، دریافت می‌کنند و هرچه که حمایت‌ها مطلوب باشد فرد احساس خودمختاری بیشتری پیدا خواهد کرد و در نتیجه اقدام به برآورده کردن نیازهای خود در راستای اهداف مشترک جامعه‌ای که در آن حضور دارد، خواهد کرد و در این راستا سعی می‌کند که محدوده روابط خود با دیگر اعضای جامعه را گسترش بدهد. در این میان هرچه روابط اجتماعی افراد بالاتر باشد، تأثیر بیشتری بر رفتار آن‌ها خواهد گذاشت و فرد براساس نیازهایی که دارد، قلمرو جدیدی در جامعه‌ای که در آن حضور دارد برای خود و دیگران تعریف می‌کند و براساس این قلمرو اقدام به اشتراک‌گذاری اطلاعات با آن‌ها خواهد نمود؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که روابط اجتماعی بالا، اشتراک‌گذاری اطلاعات در فضاهای خارج از محیط خانواده را تشویق می‌کند. یعنی علاوه بر اینکه افراد دارای روابط اجتماعی بالا نسبت به کسانی که هویت مشترک با آن‌ها دارند از نظر دادوستد اطلاعات روزانه نزدیک‌تر می‌شوند، بلکه بالاتر از آن و در بعضی موارد دست به رفتارهای اجتماعی همچون تحمل هزینه‌های شخصی و حمایت عاطفی نسبت به افراد گروه اجتماعی می‌زنند.

یکی دیگر از نتایج این پژوهش اثر نیازهای بنیادین روان‌شناختی بر خودکارآمدی رایانه بود که با

یافته‌های پژوهش‌های حسینی ایرجی، مهدیان و جاجرمی (۲۰۲۰) و قاسمی پور و سعیدی (۲۰۲۲) همسو است. شواهد نشان می‌دهد خودکارآمدی بالا سبب ایجاد خلق‌وخوی مثبت در افراد می‌شود. از آنجایی که خودکارآمدی یکی از منابع مهم تجارب مثبت در افراد است؛ بنابراین انتظار می‌رود که تجربیات یا رفتارهای مثبت مرتبط با هویت افراد، احساسات و سلايق خاصی را در او به وجود بیاورد، چون چنین رفتارهای مثبتی می‌تواند با چالش‌ها و موانع سر راه خودکارآمدی مقابله کرده و شخص را به سمت وسوی گسترش روابط اجتماعی سوق دهد. افراد دارای سطح خودکارآمدی بالا از نوعی خودارزیابی مبتنی بر شایستگی و پذیرش اجتماعی که از ویژگی‌های افراد دارای خودکارآمدی است، بهره می‌برند و به همین دلیل اغلب انگیزه درونی زیادی جهت مشارکت در فعالیت‌ها بدون انتظار هیچ‌گونه پاداشی دارند و همیشه بدون چشمداشت به مبادله اطلاعات خود با دیگران می‌پردازند (Hosseini iraj et al., 2020b). در تبیین نتایج این فرضیه می‌توان گفت، افرادی که دارای نیازهای بنیادین هستند می‌توانند از فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی به بهترین شکل ممکن بهره ببرند و توانایی و قابلیت استفاده از رایانه و امکانات آن پیدا کنند. نیازهای بنیادین روان‌شناختی، بنیان‌های انگیزشی برای پیشرفت، تسلط و خودکارآمدی افراد هستند. نیازهای بنیادین باعث ایجاد انگیزه در ابعاد مختلف زندگی افراد می‌شوند. وجود نیاز در انسان در زمینه رسانه‌های اجتماعی به افراد کمک می‌کند که رفتارهای خلاقانه و نوآورانه از خود در زمینه استفاده بهتر و مناسب‌تر از فضای مجازی نشان بدهد و در نتیجه می‌توان گفت که ارضای نیازهای بنیادین روان‌شناختی عامل مهمی برای افزایش سطح توانایی‌ها و قابلیت‌های رایانه‌ای افراد و در نتیجه عملکرد موفق آن‌ها در این زمینه است. از سوی دیگر توانایی کار با رایانه منجر به بهبود نگرش افراد نسبت به خود و اعضای جامعه‌ای که در آن حضور دارند می‌شود؛ بنابراین می‌توان گفت که نیازهای بنیادین روان‌شناختی تأثیر عمیق و مثبتی بر روی رفتار و عملکرد افراد در فضای مجازی دارد و در این زمینه نقش بسیار زیادی در رشد و تحول افراد در چگونگی استفاده از رایانه و فضای مجازی، خواهد داشت، لذا فرد دارای خودکارآمدی رایانه‌ای به‌طور پیاپی در شبکه‌های مجازی حضور پیدا خواهد کرد و اغلب به دلیل این توانایی و قابلیت مورد حمایت اعضای گروه نیز قرار خواهد گرفت.

نتایج مربوط به اثر ارتباط اجتماعی بر اشتراک‌گذاری اطلاعات منفی و معنی‌دار بود و این نتیجه با یافته‌های پژوهش‌های انارکی، جوکار و ابراهیمی^۱ (۲۰۱۶)، سراجی^۲ و همکاران (۲۰۲۳)، حسینی (۲۰۲۲) و نارمنجی و همکاران (۲۰۲۰) مغایر است. شواهد نشان می‌دهد هنگامی که سطح روابط اجتماعی افراد با کمک خودکارآمدی آن‌ها افزایش پیدا می‌کند، نیازها و انگیزه‌های وجود افراد خود را نشان داده و در نتیجه آن‌ها دوست دارند که در میان جمع باشند و به دنبال تشکیل گروه دوستان براساس نیازها و انگیزه‌های خود هستند و در نتیجه در این راستا نسبت به اشتراک‌گذاری اطلاعات و مبادله آن

1. Anbaraki, Jowkar, & Ebrahimi

2. Seraji

با اعضای گروه پیش‌قدم می‌شوند (Seraji et al., 2023). یعنی باور خودکارآمدی در افراد همچون نیروی محرکی سبب می‌شود که افراد برای مشارکت در تبادل اطلاعات انگیزه کافی داشته باشند و در نتیجه اطلاعات خود را با دیگر افراد به اشتراک بگذارند، چون میزان اطلاعات افراد و نوع اشتراک‌گذاری آن ارتباط عمیقی با ویژگی‌های فردی و اجتماعی آن‌ها دارد (Hosseini, 2022)؛ بنابراین زمانی که خودکارآمدی در فرد افزایش پیدا می‌کند به همان نسبت رفتارهای به اشتراک‌گذاری اطلاعات در او نیز رشد پیدا خواهد کرد. در تبیین نتایج این فرضیه می‌توان گفت، زمانی که رسانه‌های اجتماعی قادر به دستیابی به روابط اجتماعی مناسب و مطلوب از راه عملکرد رسانه‌های اجتماعی نباشند و افراد احساس امنیت نکنند؛ ارتباطات اجتماعی بین فرد و اعضای گروه مجازی متزلزل خواهد شد و افراد نمی‌توانند به گروه دوستان اعتماد کنند و در نتیجه اشتراک‌گذاری و مبادله اطلاعات در فضای مجازی را یا به‌طور کلی متوقف و یا کم خواهند کرد و سعی می‌کنند به این طریق فضای امنی را هم‌زمان با حضور فعال در فضای مجازی برای خود به وجود بیاورند و بیشتر نقش مخاطبینی را خواهند داشت که تنها و تنها اطلاعات دیگر اعضای گروه را بازخوانی می‌کنند؛ لذا نمی‌توان نقش ارتباطات اجتماعی افراد در فضای مجازی را با اشتراک‌گذاری اطلاعاتی که بین اعضای گروه صورت می‌گیرد، نادیده گرفت. به‌نوعی که می‌توان گفت امروزه انسان‌ها به‌واسطه فناوری اطلاعات و ارتباطات به‌صورتی که اجتماع هم‌زمان اما با مکان و جغرافیای متفاوت درآمده‌اند که گسترش ارتباطات و انباشته اطلاعات آن‌ها را باهم مرتبط و مشترک کرده است. نتایج مربوط به اثر خودکارآمدی رایانه بر اشتراک‌گذاری اطلاعات نیز مثبت و معنی‌دار بود. یافته‌های این فرضیه با پژوهش‌های تنگسیری^۱ و همکاران (۲۰۲۰)؛ اوزکان^۲ و همکاران (۲۰۱۴) و سید ابراهیمی و کیهان (۲۰۲۰) همسو است. خودکارآمدی عامل ارزشمندی در ایجاد گرایش به استفاده از رایانه است (Ozkan et al., 2014). خودکارآمدی رایانه سبب می‌شود که عملکرد فردی افراد در استفاده از رسانه‌های اجتماعی بهبود یابد و همچنین فضای اجتماعی بیشتری را برای کاربران جهت استفاده بهینه از رسانه اجتماعی و اشتراک‌گذاری اطلاعات فراهم می‌کند (Teh et al., 2010). خودکارآمدی رایانه سبب می‌شود که افراد به‌راحتی پیشنهادات و انتقادات خود را نسبت به همسالان و اعضای گروه مطرح کنند و در نتیجه اعتماد به نفس بیشتری پیدا می‌کنند و به‌راحتی به مبادله اطلاعاتی که پیشتر از بیان آن‌ها خودداری می‌کردند، در بین گروه‌ها می‌پردازند (Thongsri et al., 2020). خودکارآمدی رایانه همچنین می‌تواند در موارد دیگری همچون یادگیری، تفکر انتقادی، توانایی حل مسئله، قدرت تصمیم‌گیری، خودراهبری، مشارکت و فراگیری به کاربران خود کمک کند. افراد دارای خودکارآمدی رایانه، با توجه مهارتی که در زمینه رایانه دارند نسبت به مبادله اطلاعات و اشتراک‌گذاری آن‌ها با دوستان خود بی‌باکانه‌تر عمل می‌کنند و چون اطمینان دارند که قدرت مدیریت فضای مجازی را دارند در این

1. Thongsri

2. Ozkan

زمینه از اعتماد به نفس بیشتری برخوردار هستند (Ozkan et al., 2014). در تبیین نتایج این فرضیه می‌توان گفت، هرچه خودکارآمدی رایانه‌ای افراد بیشتر باشد، سواد اطلاعاتی آن‌ها نیز بیشتر است و در زمینه اشتراک‌گذاری اطلاعات در فضای مجازی عملکرد بهتری نسبت به دیگر افراد دارند. افراد خودکارآمد در فضای مجازی اغلب نقش رهبران و مدیران کانال‌ها و شبکه‌های مجازی را ایفا می‌کنند و در ارتباط با نوع و سطح مبادله اطلاعات آن‌ها تصمیم‌گیرنده اصلی هستند و اغلب پست‌هایی که در فضای مجازی گذاشته می‌شوند، در سایه توانمندی این افراد صورت می‌گیرد. خودکارآمدی رایانه‌ای به میزان قابل توجهی انگیزه حضور افراد در شبکه‌های اجتماعی و همچنین اشتراک‌گذاری اطلاعات آن‌ها را بالا می‌برد و به افراد کمک می‌کند تا سطح بیشتری از اطلاعات موجود در فضای اجتماعی که در آن حضور دارند، توسط آن‌ها ارائه گردد یکی از دلایل آن را می‌توان به این نکته اشاره کرد که افراد با سطح خودکارآمدی رایانه بالاتر از سطح سواد اطلاعاتی بهتری برخوردار هستند و این مهم به آن‌ها کمک می‌کند تا بتوانند جستجو، بازیابی و ارزیابی دقیقی از اطلاعات ارائه‌شده را داشته باشند و بتوانند اطلاعات درست و صحیح را تشخیص دهند و با اطمینان بیشتری نسبت به اشتراک‌گذاری آن اقدام کنند. اغلب افرادی که از سطح خودکارآمدی رایانه بالایی برخوردار هستند می‌توانند از این قابلیت برای تقویت سواد اطلاعاتی و همچنین تقویت مهارت‌های خود جهت حل مسائل و مشکلات روزمره بهره ببرند. این افراد سعی می‌کنند که با قابلیت‌هایی که دارند از میان انبوه اطلاعات موجود در فضای مجازی، مؤثرترین و مفیدترین اطلاعات را کسب کنند، این نتایج در راستای نتایج حکیم‌زاده، نقشینه و بی‌نیاز است که بیان کردند که بین سواد اطلاعاتی با خودکارآمدی رایانه رابطه وجود دارد (Hakimzadeh, Naghshineh, & Binyaz, 2015).

نتایج به‌دست‌آمده از فرضیه ارتباط اجتماعی به‌عنوان پیش‌بینی‌کننده رابطه بین نیازهای بنیادین روان‌شناختی و اشتراک‌گذاری اطلاعات منفی و معنی‌دار بود. در تبیین نتایج این فرضیه می‌توان گفت، ارتباط اجتماعی شکل‌گرفته در فضای مجازی، نمی‌تواند انگیزه لازم را در افراد برای اشتراک‌گذاری اطلاعات خود در فضاهای مجازی ایجاد کند و در نتیجه افراد با احتیاط نسبت به مبادله اطلاعات در این فضاها عمل می‌کنند و بسیاری از کاربران علی‌الخصوص کاربران جوان در فضاهای مجازی به دنبال سرگرمی هستند و هدف آن‌ها از عضویت در گروه‌ها در رسانه‌های اجتماعی تفریح و غنی‌سازی اوقات فراغت است؛ نتایج مطالعه مرادی و همکاران نشان داد که مهمترین دلایل جذب مخاطب به شبکه اجتماعی فیس‌بوک خود افشاگری، انگیزه بهبود وضعیت فردی؛ غوطه‌ور شدن در رسانه، جستجوی اطلاعات، وقت‌گذرانی، حفظ روابط و سرگرمی است (Moradi, Rajabpour, Kianersi, & Radbakhsh, 2014)، بنابراین با توجه به نتایج این پژوهش می‌توان گفت که اشتراک‌گذاری اطلاعات تحت‌تأثیر شاخص‌های دیگری به‌جز ارتباط اجتماعی قرار دارد و در جامعه مورد مطالعه کاربران به روابط اجتماعی شکل گرفته در فضای مجازی اعتقاد چندانی ندارند و خوش‌بینانه به این نوع روابط نگاه نمی‌کنند. نتایج به‌دست‌آمده از فرضیه خودکارآمدی رایانه به‌عنوان پیش‌بینی‌کننده رابطه بین نیازهای

بنیادین روان‌شناختی و اشتراک‌گذاری معنی‌دار نبود. در تبیین نتایج این فرضیه می‌توان گفت، خودکارآمدی رایانه به‌خودی‌خود عامل ایجاد انگیزه افراد برای استفاده از شبکه‌های مجازی و اشتراک‌گذاری اطلاعات نیست.

با توجه به نتایج این پژوهش پیشنهاد می‌شود که متولیان و کارگزاران آموزش و پرورش نسبت به شناسایی و ارضای نیازهای بنیادین معلمان در زمینه فعالیت و تخصصشان توجه ویژه‌ای داشته باشند و امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری استاندارد و موردنیاز را در محیط مدرسه در اختیار آن‌ها قرار دهند تا معلمان مجبور نباشند که جهت اشتراک‌گذاری اطلاعات خود با دانش‌آموزان از رسانه‌های اجتماعی نامناسب و غیرکاربردی استفاده کنند و به‌طور ناخواسته دانش‌آموزان را به سمت سوی روابط اجتماعی نامناسب سوق دهند؛ همچنین معلمانی با قابلیت‌ها و توانایی‌های رایانه‌ای مناسب شناسایی و از این قابلیت‌ها در مواقع بحرانی و در شرایط نامناسب آموزشی بهترین استفاده را ببرند.

***

References

- Albaram, B. M., & Lim, Y. M. (2023). Conceptualization social influence from the need to belong perspective on psychological needs' satisfaction to share knowledge. *Heliyon*, 9(2), e13764. doi: <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e13764>
- Anbaraki, S., Jowkar, A. A., & Ebrahimi, S. (2016). A Study of the Relationship between the Social Intelligence and Job Performance of AQR Library Managers. *library and Information Sciences*, 19(1), 3-31. available at: https://lis.aqr-libjournal.ir/article_48140.html?lang=en [In Persian]
- Appel, G., Grewal, L., Hadi, R., & Stephen, A. T. (2020). The future of social media in marketing. *Journal of the Academy of Marketing science*, 48(1), 79-95. doi: <https://doi.org/10.1007/s11747-019-00695-1>
- Cox, D., & McLeod, S. (2014). Social media strategies for school principals. *NASSP Bulletin*, 98(1), 5-25 <https://doi.org/10.1177/019263651351059>.
- Deci, E. L., Ryan, R. M., Gagné, M., Leone, D. R., Usunov, J., & Kornazheva, B. P. (2001). Need satisfaction, motivation, and well-being in the work organizations of a former eastern bloc country: A cross-cultural study of self-determination. *Personality and social psychology bulletin*, 27(8), 930-942 <https://doi.org/10.1177/0146167201278002>
- Du, J. T. (2014). The information journey of marketing professionals: Incorporating work task-driven information seeking, information judgments, information use, and information sharing. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 69(9), 1850-1869. <https://doi.org/10.1002/asi.23085>
- Duru, E., & Poyrazli, S. (2011). Perceived discrimination, social connectedness, and other predictors of adjustment difficulties among Turkish international students. *International Journal of Psychology*, 46(6), 446-454. doi: <https://doi.org/10.1080/00207594.2011.585158>
- Evans, P., McPherson, G. E., & Davidson, J. W. (2013). The role of psychological needs in ceasing music and music learning activities. *Psychology of Music*, 41(5), 600-619. doi: <https://doi.org/10.1177/030573561244173>
- Gal, U., Blegind Jensen, T., & Lyytinen, K. (2014). Identity orientation, social exchange, and information technology use in interorganizational collaborations. *Organization Science*, 25(5), 1372-1390. doi: <https://doi.org/10.1287/orsc.2014.0924>
- Ghasemipour, Y., & Ghorbani, N. (2019). Awareness and basic psychological needs in cardiovascular patients. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*, 16(2), 154-162. available at: <https://childmentalhealth.ir/article-1-658-fa.pdf> [In Persian]
- Ghasemipour, Y., & Saeidi, F. (2022) Comparison of the use of virtual social networks, attachment styles and self-knowledge between female and male students. *New Media Studies*, 8(30), 206-181. <https://doi.org/10.22054/nms.2022.34705.554> [In Persian]
- Hakimzadeh, R., Naghshineh, N., & Binyaz, H. (2015). The relationship between information literacy & computer self-efficacy & Academic performance Of student in faculties psychology and education of Tehran university. *Academic Librarianship and Information Research*, 49(2), 153-168. doi: 10.22059/jlib.2015.56981. [In Persian]
- Hosseini iraj, S. J., Mahdian, H., & Jajarmi, M. (2020a). Study of Relationship between Basic Psychological Needs in Relation to Sense of Connectedness with School in Secondary High School Students: The Mediating Effect of Social Self-Efficacy. *journal of Research in Educational Science*, 14(50), 191-204. Doi: 20.1001.1.23831324.1399.14.50.10.1 [In Persian]

- Hosseini, N. (2022). Factors Affecting Students' Social Communication Skills (Amin Police University). *Police Knowledge Journal*, 24(2), 33-57. doi: 1/۰,۲۲۰۳pok.2022.97859. [In Persian]
- Hudson, S., Huang, L., Roth, M. S., & Madden, T. J. (2016). The influence of social media interactions on consumer-brand relationships: A three-country study of brand perceptions and marketing behaviors. *International Journal of Research in Marketing*, 33(1), 27-41. doi: <https://doi.org/10.1016/j.ijresmar.2015.06.004>
- Khan, A., Khan, S., Zia-Ul-Islam, S., & Khan, M. (2017). Communication Skills of a Teacher and Its Role in the Development of the Students' Academic Success. *Journal of Education and Practice*, 81(1), 18-21. DOI: 10.4236/oalib.1105449
- Kim, J., Lee, C., & Elias, T. (2015). Factors affecting information sharing in social networking sites amongst university students: Application of the knowledge-sharing model to social networking sites. *Online information review*, 39(3), 290-309. doi: <https://doi.org/10.1352/1934-9556-58.3.221>.
- Kim, M., Jun, M., & Han, J. (2023). The relationship between needs, motivations and information sharing behaviors on social media: Focus on the self-connection and social connection. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*, 35(1), 1-16. doi: <https://doi.org/10.1108/APJML-01-2021-0066>
- Karsten, R., & Roth, R. M. (1998). Computer self-efficacy: A practical indicator of student computer competency in introductory IS courses. *Informing Science*, 1(3), 61-68. available at: <https://scholarworks.uni.edu/facpub/3891>
- LoCasale-Crouch, J., Mashburn, A. J., Downer, J. T., & Pianta, R. C. (2008). Pre-kindergarten teachers' use of transition practices and children's adjustment to kindergarten. *Early Childhood Research Quarterly*, 23, 123-139. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2007.06.001>
- Moeinikiā, M., Zāhed-Bābelān, Ā., Mohammad Seyyedkalān, S., & Karimiānpur, G. (2017). The impact of teachers' perception of the innovative organizational atmosphere on the continuous use of e-teaching with the mediating role of computer self-efficacy. *Educational Innovations*, 16(2), 25-42 available at: https://noavaryedu.oerp.ir/article_79117.html?lang=en [In Persian]
- Moradi, S., Rajabpour, M., Kianersi, F., Hajloo, N., & Radbakhsh, N. (2014). Motivation for using virtual social networks. *Culture in The Islamic University*, 4(1), 29-41. available at: https://ciu.nahad.ir/article_166.html [In Persian]
- Mousavi, S. I. (2012). *The role of mobile phones in interpersonal interactions and social communication (case study of citizens of Karaj)*. Thesis (Master's), Islamic Azad University, Ardabil branch. [In Persian]
- Narmenji, S. M., Riahinina, N., Nowkarizi, M., & Zerehsaz, M. (2020). The Effect of Information Sharing Behavior in Virtual Social Networks on Social Capital. *Iranian Journal of Information Processing and Management*, 35(3), 605-632. doi: 10.35050/JIPM010.2020.033. [In Persian]
- Okur, S., & Ozekes, M. (2020). Relationship between Basic Psychological Needs and Problematic Internet Use of Adolescents: The Mediating Role of Life Satisfaction. *ADDICTA: The Turkish Journal on Addictions*, 7(4), 214-223. DOI: 10.5152/ADDICTA.2020.20041
- Osatuyi, B. (2013). Information sharing on social media sites. *Computers in Human Behavior*, 29(6), 2622-2631. doi: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2013.07.001>

- Ozkan, H., Dalli, M., Bingol, E., Metin, S. C., & Yarali, D. (2014). Examining the relationship between the communication skills and self-efficacy levels of physical education teacher candidates. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 152, 440-445. doi: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.09.228>
- Rahman, Z., Moghavvemi, S., Suberamanaian, K., Zanuuddin, H., & Bin Md Nasir, H. N. (2018). Mediating impact of fan-page engagement on social media connectedness and followers purchase intention. *Online information review*, 42(7), 1082-1105. doi: <https://doi.org/10.1108/OIR-05-2017-0150>
- Ryan, R. M & .Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American psychologist*, 55(1), 68. Doi:<https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.68>
- Schutte, N. S., & Malouff, J. M. (2021). Basic psychological need satisfaction, affect and mental health. *Current Psychology*, 40(3), 1228-1233. doi: <https://doi.org/10.1007/s12144-018-0055-9>
- Seraji, F., Malmir, R., Kasani, H. A., & Abedi, H. (2023). Teacher-generated content in social media: Studying the experience of Iranian teachers. *Teaching and Teacher Education*, 121, 103955. doi: <https://doi.org/10.1016/j.tate.2022.103955> [In Persian]
- seyyedebrahimi, T., & Keyhan, A. (2020). The mediating role of computer self-efficacy in the relationship between job desire and technology quality with the application of technology in the educational process. *Applied Educational Leadership*, 1(3), 91-103. available at: https://ael.uma.ac.ir/article_1114.html?lang=en [In Persian]
- Shahbazi, J., Mirhashemi, M., & Abolmaali alhoseini, K. (2022). Relationship between lifestyle and basic psychological needs with dependence on social networks mediated by emotional intelligence. *Social Psychology Research*, 14(46), 1-16. doi: 10.22034/spr.2022.325012.1716 [In Persian]
- Shen, Y., Zhang, S., & Xin, T. (2022). Extrinsic academic motivation and social media fatigue: Fear of missing out and problematic social media use as mediators. *Current Psychology*(41), 7125–7131. doi: <https://doi.org/10.1007/s12144-020-01219-9>
- Sohrabi, B., Yazdani, H., Rajabzade, A., & Mahjoub, H. (2021). Contexts of Applying User Psychological Needs in Information Technology Field: A Systematic Mapping Study. *Sciences and Techniques of Information Management*, 7(3), 159-218. doi: 10.22091/stim.2020.6096.1461 [In Persian]
- Soleimani, A. (2016). *Soleimani, Arezo (2016). The relationship between trait anxiety, computer self-efficacy, achievement goals and computer anxiety of second year high school students, Master's Thesis of Educational Sciences, Shahid Madani University of Azerbaijan.* (Master's), Shahid Madani University of Azerbaijan. [In Persian]
- Talley, A. E., Kocum, L., Schlegel, R. J., Molix, L., & Bettencourt, B. A. (2012). Social roles, basic need satisfaction, and psychological health: The central role of competence. *Personality and social psychology bulletin*, 38(2), 155-173. doi: <https://doi.org/10.1177/0146167211432762>
- Teh, P.-L., Chong, C.-W., Yong, C.-C & .Yew, S.-Y. (2010). Internet self-efficacy, computer self-efficacy and cultural factors on knowledge sharing behavior. *African Journal of Business Management*, 4(18), 4086. available at: https://academicjournals.org/article/article1380551831_Teh%20et%20al.pdf
- Thongsri, N., Shen, L., & Bao, Y. (2020). Investigating academic major differences in perception of computer self-efficacy and intention toward e-learning adoption in China.

- Innovations in Education and Teaching International*, 57(5), 577-589. doi: <https://doi.org/10.1080/14703297.2019.1585904>
- Vygotsky, L. (1978). *Interaction between learning and development*. New York: Scientific American Books.
- Wu, L., Chuang, C.-H., & Hsu, C.-H. (2014). Information sharing and collaborative behaviors in enabling supply chain performance: A social exchange perspective. *International Journal of Production Economics*, 148, 122-132. doi: <https://doi.org/10.1016/j.ijpe.2013.09.016>
- Yaghoti, A., & Arefi, M. (2023). Investigating the effectiveness of mindfulness on cognitive processing, emotion regulation and psychological well-being of teachers. *The Journal of New Advances in Behavioral Sciences*, 7(55), 14-29 available at: <http://ijndibs.com/article-1-655-fa.html>. [In Persian]
- Yu, C., Li, X., & Zhang, W. (2015). Predicting adolescent problematic online game use from teacher autonomy support, basic psychological needs satisfaction, and school engagement: A 2-year longitudinal study. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 18(4), 228-233. doi: <http://doi.org/10.1089/cyber.2014.0385>